MOOTTORIPYÖRÄILIJÖIDEN ONNETTOMUUDET TUTKIMUS 2011-2021

Suomen Motoristit ry (SMOTO) on vuonna 1989 perustettu suomalaisten motoristien, moottoripyöräkerhojen ja järjestöjen yhteenliittymä ja yhteistyöelin, jonka tarkoituksena on valvoa ja edistää suomalaisten motoristien etuja. SMOTOon kuuluu jäsenkerhojen kautta ja henkilöjäseninä noin 21000 motoristia. SMOTO huolehtii kaikkien suomalaisten motoristien edunvalvonnasta.

Modified Motorcycle Association of Finland ry (MMAF) on vuonna 1998 perustettu suomalainen edunvalvontajärjestö, jonka tarkoituksena on edistää moottoripyörien rakenteluharrastusta. MMAF on SMOTO:n jäsen.

Tämä tutkimus on tehty yhteistyössä MMAF:n kanssa.

Moottoripyöräilijöiden onnettomuuksien tutkiminen

SMOTO teki vuonna 2023 Liikennevakuutuskeskuksen Onnettomuustietoinstituutin aineiston pohjalta tutkimuksen moottoripyöräilijöiden onnettomuuksista. Tutkimuksessa käytiin läpi Liikennevahinkojen tutkijalautakuntien raportit moottoripyöräilijöiden kuolemaan johtaneista onnettomuuksista vuosilta 2011-2021. Tutkimus toteutettiin samalla periaatteella kuin aiemmin 2012 tehty tutkimus.

Suomen Motoristit ry:n tutkimus moottoripyöräilijöiden onnettomuuksista 2012

Suomen Motoristit ry, SMOTO, julkaisi vuonna tutkimuksen ”Moottoripyörien määräaikaiskatsastamisen hyödyt ja kustannukset Suomessa”. Tutkimuksessa analysoitiin Vakuutusyhtiöiden liikenneturvallisuustoimikunnan (VALT) aineistoista vuosien 2001-2011 moottoripyöräilijöiden kuolemaan johtaneet onnettomuudet, joita oli yhteensä 207 kpl. Aineistossa oli mainittu jokin tekninen riskitekijä 20 tapauksessa ja välitön tekninen riskitekijä 2 tapauksessa (1 %). Tarkempi tapausten analyysi paljasti kuitenkin, että kummassakaan tapauksessa tekninen riski ei ollut onnettomuuden pääasiallinen aiheuttaja.

Tekijät päätyivät käyttämään teknisten taustariskien osalta painoarvoja:

- välittömän riskin painoarvo 50 prosenttia
- taustariskien painoarvo yhteensä 50 prosenttia.

Em. painotuksilla tutkimuksessa päädyttiin siihen, että teknisten riskitekijöiden painotettu merkitys suhteessa onnettomuuden aiheutumiseen tai sen seurausten vakavuuteen oli 0,7 prosenttia.

Tutkimuksessa arvioitiin myös määräaikaiskatsastuksen potentiaalia onnettomuuksien vähentämisessä ja kustannuksia. Moottoripyörien katsastamisen hyötypotentiaalin arvioitiin olevan liikenneturvallisuuden osalta noin 0,7-1,4 miljoonaa euroa vuodessa. Katsastusmaksujen kustannusrasitteeksi arvioitiin 15,5-30,9 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi kustannuksia aiheutuisi katsastuskäynnistä (ajokustannukset ja aika) vähintään 4,3

Suomen Motoristit ry
c/o Tmi Nurmi & OnnenLetti
Tommolantie 7
19950 Luhanka
Y-tunnus 1485223-9
www.smoto.fi

SUOMEN MOTORISTIT RY FINLAND

miljoonaa euroa vuodessa. Moottoripyörien määräaikaiskatsastamisen hyöty-kustannussuhteen arvioitiin olevan Suomen olosuhteissa erittäin heikko, luokkaa 0,06.

Suomen Motoristit ry:n tutkimus moottoripyöräilijöiden onnettomuuksista 2023

Vuoden 2023 tutkimuksessa käytiin läpi Liikennevahinkojen tutkijalautakuntien raportit moottoripyöräilijöiden kuolemaan johtaneista onnettomuuksista vuosilta 2011-2021. Tutkimus on päivitys vuoden 2012 tutkimukseen ja se toteutettiin vastaavin menetelmin. Tarkempi tutkimusmenetelmäkuvaus on liitteenä olevassa dokumentissa ”tähän nimi”.

Moottoripyöräilijöiden kuolemaan johtaneet onnettomuudet johtuvat pääasiassa moottoripyörän kuljettajan tai vastapuolen menettelystä teknisten vikojen osuus onnettomuuksista on hyvin pieni.

Liikennevahinkojen tutkijalautakuntien raporteissa on mainittu onnettomuuteen joutuneiden ajoneuvojen tekniset riskit. Tekniset riskit on luokiteltu taustariskeiksi ja välittömiksi riskeiksi. Tekninen taustariski on ajoneuvossa havaittu tekninen vika tai puute, joka ei ole vaikuttanut onnettomuuden syntyyn. Välitön riski on ajoneuvossa havaittu tekninen vika tai puute, jonka on katsottu myötävaikuttaneen onnettomuuden syntyyn.

Teknisten riskitekijöiden osuus onnettomuuksista

Liikennevahinkojen tutkijalautakuntien raporteissa oli vuosina 2011-2021 oli yhteensä 192:n moottoripyöräilijän kuolemaan johtanutta onnettomuutta. Näissä tapauksissa jokin tekninen riskitekijä oli mainittu yhteensä 12 kertaa ja välitön riskitekijä ei kertaakaan. Vuoden 2012 tutkimusta vastaavilla painotuskertoimilla laskettuna teknisten riskitekijöiden painotettu osuus oli yhteensä 0,88 %. Seuraavassa taulukossa on esitetty tutkimusten vertailudata.

2012 ja 2023 tutkimusdata onnettomuudet	**2001-2011**	**2011-2021**
Kaikki tapaukset yhteensä	207 kpl	192 kpl
Mainittujen teknisten riskien määrä yhteensä	26 kpl	18 kpl
Tapaukset, joissa mainitaan yksi tai useampi ajoneuvoon liittyvä tekninen taustariski	18 kpl	12 kpl
Tapaukset, joissa mainitaan välitön tekninen riski	2 kpl	0 kpl
Kaikkien riskitekijöiden määrä	157 kpl	85 kpl
Tapausten osuus, joissa välitön tekninen riski	**1,0 %**	**0,0 %**
Tapausten osuus, joissa mainittu tekninen riski	8,7 %	6,3 %
Teknisten riskien osuus kaikista riskeistä	16,6 %	21,2 %
Teknisen taustariskin painoarvo keskimäärin	8,5 %	14,0 %
Painotettu osuus kaikista tapauksista	**0,70 %**	**0,88 %**

Suomen Motoristit ry
c/o Toimistopalvelu Leino
Kalustekatu 1 C
20320 Turku
Y-tunnus 1485223-9
www.smoto.fi

Tutkimusten lopputuloksissa on huomioitava, että kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien määrät ovat (onneksi) pieniä ja teknisten riskitekijöiden pieni osuus vaikuttaa painotettuun osuuteen merkittävästi.

Mahdollisuudet vaikuttaa onnettomuuksiin määräaikaiskatsastuksella

Määräaikaiskatsastuksella pyritään ensisijaisesti löytämään ajoneuvoista sellaiset tekniset viat, joilla on vaikutusta ajoneuvon turvalliseen käyttöön liikenteessä. Muita määräaikaiskatsastuksen tavoitteita ovat ajoneuvojen teknisen kunnon lisäksi niiden päästöjen määräysten mukaisuuden valvonta, mm. pakokaasupäästöt ja melu.

Määräaikaiskatsastuksen hyöty olisi välittömien teknisten riskien havaitsemisessa ja näiden puutteiden korjaaminen ajoissa. Moottoripyörien onnettomuuksiin liittyvät yleisimmät tekniset viat ovat renkaiden kulutuspinta ja rengaspaineet.

Yhteenveto 2012 ja 2023 tutkimuksista

Vertailtaessa kahta 10 vuoden jaksoa, voidaan todeta, että 2011-2021 jaksolla tapahtui vähemmän kuolemaan johtaneita moottoripyöräonnettomuuksia kuin edellisen 10 vuoden aikana (2001-2011). Tutkijalautakuntien havaitsemien teknisten riskien määrä sekä niiden suhteellinen osuus kaikista tapauksista laski merkittävästi. Tapauksia, joissa oli mainittu välitön tekninen riski, ei ollut jaksolla 2011-2021.

Katsastuksen hyöty-kustannusanalyysia ei tässä tutkimuksessa käsitelty. Tilanteen ei ole katsottu muuttuneen vuoden 2012 tutkimuksesta ja sen hyöty-kustannusanalyysin johtopäätökset ovat edelleen relevantteja.

Moottoripyörien määräaikaiskatsastusta perusteellaan sen liikenneturvallisuushyödyillä. Tutkimuksen perusteella nuo hyödyt ovat kyseenalaisia. Katsastuksella ei olisi pystytty pelastamaan ihmishenkiä, koska tutkimuksessa ei moottoripyörissä todettu olevan sellaisia teknisiä vikoja, jotka suoranaisesti vaikuttivat onnettomuuden syntyyn.

Tutkimus ja raportti:

Jari Kielinen
Suomen Motoristit ry (SMOTO)

Antti Kemppainen
Suomen Motoristit ry (SMOTO) / Modified Motorcycle Association of Finland (MMAF)

Jarmo Jokilampi
Puheenjohtaja
Suomen Motoristit ry (SMOTO)
jarmo.jokilampi@smoto.fi
+358 40 063 6397

Jani Immonen
Puheenjohtaja
Modified Mototorcycle Association of Finland ry (MMAF)
puheenjohtaja@mmaf.fi
+358 40 869 8339